

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<https://valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/731>

Jautājums

Kā jāveido uzrunas forma no personvārdiem **Gints, Inguss, Juris, Ingus, Elīna, Skaidrīte**?

Atbilde

Uzrunājot rakstām un sakām: **Gint, Ingus, Juri, Ingu, Elīna, Skaidrīte!**

Uzrunājot cilvēkus vai dzīvniekus, lietojams vokatīva locījums. Vienskaitļa vokatīva izteikšanas līdzekļi latviešu valodā ir dažādi.

1. deklinācijas lietvārdiem:

vokatīvs ir vienāds ar nominatīvu *draugs!, dēls!, sniegs!*;

vokatīvs ir bez galotnes:

lietvārdiem ar izskaņu *-ājs, -tājs, -ējs, -nieks, -ums, -ēns,*

-iņš: skolotāj! kalēj! skolniek! kaķēn! bērniņ!,

dažiem citiem lietvārdiem: *ābol!, ozol!, zēn!*. Dažiem

lietvārdiem vokatīvā iespējamās paralēlformas: *tēvs! //*

tēv!,

vokatīvs ir bez galotnes visiem īpašvārdiem: *Kaspar! Gint!*

Robert Janson!

2. deklinācijas lietvārdiem:

lietvārdiem ar galotni *-is* vokatīvā ir galotne *-i*: *kaķī!, gulbī!, Andri!* (formāli tas sakrīt ar akuzatīvu);

lietvārdiem ar galotni *-s* vokatīvs ir vai nu vienāds ar nominatīvu, vai bezgalotnes forma: *akmens! // akmen!, rudens! // ruden!*.

Lietvārda *suns* vokatīva forma sakrīt ar nominatīvu: *suns!*;

deminutīviem ar izskaņu *-ītis* ir bezgalotnes formas: *kaķīt!,*

gulbīt!, Kārlīt!;

dažiem lietvārdiem iespējamās paralēlformas: *brālī! // brāl!, tēti!*

// tēt!, Pēter! // Pēteri!.

3. deklinācijas lietvārdiem:

vokatīvā ir galotne *-u*: *Edžu! Miku! lietu!*.

4. un 5. deklinācijas lietvārdiem:

vokatīvs parasti sakrīt ar nominatīvu: *Laura!, liepa!, puika!, zeme!, Liene!*;

lietvārdiem ar izskaņām *-iņa, -īte* ir bezgalotnes forma: *māsiņ!,*

Lauriņ!, saulīt!, Dacīt!;

dažiem lietvārdiem vokatīvā iespējamās paralēlformas: *māsa! //*

mās!, meita! // meit!, Līvija! // Līvij!, Elīna! // Elīn!, Kristīne! // Kristīn!, Skaidrīte! // Skaidrīt!.

6. deklinācijas lietvārdiem:

vokatīvs parasti sakrīt ar nominatīvu: *sirds!, klints!*. Tas attiecas arī uz personvārdiem, t.i., uzvārdiem.

Avoti

[Latviešu valodas rokasgrāmata: Vokatīva lietojums](#)

Latviešu valodas gramatika. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 355.–356., 357.–366. lpp.

Par vārdu un uzvārdu lietošanu un rakstību latviešu literārajā valodā Latvijas Republikas Valsts valodas centrs. Rīga : Latvijas Republikas Valsts valodas centrs, 1998, 26. lpp.

Kalnača, A. Morfoloģija. *Latviešu valoda*. Red. A. Veisbergs. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2013, 54. lpp.

Ceplīte, B., Ceplītis, L. *Latviešu valodas praktiskā gramatika*. Rīga : Zvaigzne, 1991, 23. lpp.

